

1902

VI/1 – Reyl, František – *Vyznání starého hříšníka*, s. 1-32 (MVČ, SVK)

VI/2 – Podhorský, Karel Jan – *Sociální demokracie ve světle pravdy*, s. 1-32 (SVK)

VI/3 – Reyl, František – *O sv. zpovědi*, s. 1-32 (MVČ, SVK)

VI/4 – Šimek, František – *Svépomoc dělnictva*, s. 1-30 (SVK)

VI/5 – Sahula, Jiří– *Víra jako víra*, s. 1-32 (BK, MVČ, SVK)

VI/6 – Sahula, Jiří– *Pryč s dogmaty*, s. 1-40 (BK, MVČ, SVK)

VI/7 – Šimberský, Jan – *Fara katolická a protestantská* (překlad od Ondřeje Hamerla), s. 1-22

(MVČ, SVK)

VI/8,9 – Konečný, Filip Jan – *O úpadku náboženství mezi protestanty*, s. 1-66 (SVK)

VI/10-12 – Reyl, František – *Zpráva o druhém sjezděčeskoslovanských katolíků v Hradci Králové*, s. 1-128 (BK, MVČ)

Právě vyšlo!

Reforma manželství.

Píše Dr. Fr. Reyl.

Potřebovali jsme v nynější kritické době důkladného díla, v němž by do všech podrobností byly probrány a oceněny zásady katolické i návrhy našich odpůrců v příčině reformy manželství. Nyní konečně tedy česká veřejnost dostává do rukou dílo vážné, kritické, založené na důkladném studiu spisů katolických i mimokatolických a při tom populární. Starejte se, aby bylo pilně čteno!

Stran 148 registr. 8°.

Cena 1.40 K.

Objednávky vyřídí

**Biskupská knihtiskárna
v Hradci Králové.**

Druhé vydání.

ČASOVÉ ÚVAHY.

Periodický měsíčník
* věnovaný časovým otázkám. *

Redaktor Th. Dr. František Reyl.

Ročník VI. 1902. Číslo 5.

Víra jako víra.

Uvažuje
Jiří Sahula.

**V Hradci Králové.
1906.**

Majitel a vydavatel Politické družstvo tiskové.

Biskupská knihtiskárna v Hradci Králové.
Nákladem vlastním.

VYŠLÁ ČÍSLA ČASOVÝCH ÚVAH:

Ročník I.

1. Náš program.* 2. Radikalismus a klerikalismus.* 3. Encyklika Lva XIII.* O otázce dělnické.* 4. O ultramontanismu. — Atheista.* — Bílá Hora.* 5. K příštím volbám.* 6. Do boje volebního. 7. O svatém Vojtěchu.* 8. Mají rodiče právo na školu dítek svých? 9. Sv. Jan Nepomucký ve světle dějin.* 10. Poměr církve ku škole.* 11. Slavnostní dny.* 12. Povinnost státu ku škole.*

Ročník II.

1. Z řečí sjezdových. 2. Co jsme si o klerikalismu on a já povídali.* 3. Zakládáme katolické jednoty.* 4. Poměr liberálů a socialistů k Církvi.* 5. Kříž, kotva a srdce.* 6. Nový soudní řád.* 7. Dobrodělné.* 8. Otázka rolnická.* 9. Naše státní právo.* 10. Škola a mravnost.* 11. a 12. Zpráva o kat. sjezdu v Hradci Králové.*

Ročník III.

1. Jan Valerian Jirsík.* 2. Jan Hus (3 vydání o 15000 výtiscích).* 3. Církev a círky.* 4. Pastýřský list. Náboženství věcí soukromou? 5. Kněz a politika.* 6. O zpovědi (2 vydání v 8000 výtiscích).* 7. Ovoce husitismu.* 8. Spiritismus čili medianství.* 9. Základ otázky sociální a národnostní.* 10. Raiffeisenovy záložny. 11. a 12. Učte se z dějin.

Ročník IV.

1. Ženská otázka.* 2. O významu katolických spolků.* 3. Náboženství a lidstvo.* 4. Světová velmoc (o tisku).* 5. Husitství a protestantství.* 6. Stěští katolíka.* 7. Zánik světa dle bible a astronomie.* 8. Církev pronásleduje vědu. 9. Primát a neomylnost Říma.* 10. Oslava Husova. 11. Lourdy.* 12. Zruší-li církev celibát.

Ročník V.

1. Hradecká kolej Tov. Ježíšova r. 1636. 2. Žaloba vydědence XIX. věku. 3. O trestu smrti. 4. Zrušení řádu jezuitského. 5. Husitství a svoboda.* 6. Vláda židovstva. 7. Pryč od Říma.* 8. Blíže k Římu. 9. a 10. Zrušíme pouta mravnosti? 11. Žena křesťanská a pohanská* 12. Moderní choroba a její protilek.

Ročník VI.

1. Vyznání starého hříšníka. 2. Sociální demokracie ve světle pravdy.* 3. O sv. zpovědi. 4. Svěpomoc dělnictva. 5. Víra jako víra. 6. Pryčs dogmaty. 7. Fara katolická a protestantská. 8. a 9. O úpadku náboženství mezi prote-

*) Rozebráno.

Časové Úvahy

Periodický měsíčník

— věnovaný časovým otázkám. —

Redaktor Th. Dr. Fr. Reyl.

Ročník VI.

1902.

Číslo 5.

Celoroční předplatné i se zásilkou poštovní 1 K.
Jednotlivá čísla stojí 8 h.

Víra jako víra.

Uvažuje Jiří Sahula.

I. Pořekadlo nadepsané odporuje zdravému rozumu.

Pan Spěšný, bohatý velkoobchodník, ob-racel právě s velikou pozorností listy úvěrní knihy; panička ho náhle vytrhla z počtářské četby: »Poslouchej, Václave!«

»Nu co zas chceš?« tázal se rozmrzele oslovený; nebylo mu dvakrát po chuti, že jest ve svém počítání vyrušován.

»Jen se nedurdi«, ševalila panička; »vždyť budu hned hotova. Víš, já si myslím, že by se naše Otlá měla trochu přiučovatí hubbě; holka dospívá. V těch letech už každá zámož-nější na něco hrátí začíná. Naše nesmí zůstatí za ostatními; vždyť nám to prostředky do-volují.«

»Nu, jak myslíš«, odvětil suše manžel a znovu pohroužil zrak do knihy.

»Co myslíš tedy«, pokračovala uspokojená paní; »má se Otilka učit na citeru nebo na piano?«

Prosaický pan manžel odpovídal: »A — mně je to jedno; břinkání jako břinkání. Kdyby se hudbě neučili z jiných domů, ani krejcaru bych na to nevěnoval. Dělej, jak rozumíš.«

Něžnému panu Spěšnému tedy bylo »břinkání jako břinkání«, poněvadž tento obchodník zkrátka měl v hudbě příliš malou zálibu; jemu byla hudba jako hudba.

A podobně jako pan Spěšný zachovávají se jiní lidé k jiným ideálům. Některému je divadlo jako divadlo; jinému platí básně Čechovy zrovna tolik jako »hrůzostrašná píseň o tom myslivci«, poněvadž se nezajímá ani o jedno ani o druhé. A tak také se ozývá z úst mnohých lhostejných lidí, že jest víra jako víra. Tak tvrdí často moderní osvícenci, kteří se vážně ani o jednu víru nezajímají. Kdyby jen poněkud vážně o různých náboženstvích přemýšleli, jistě by přestali s tou bezmyšlenkovitou a vodnatou frází. Kdyby chtěli aspoň dle jedné víry život svůj spravovati, bez dlouhého poučování by seznali, jak veliký jest rozdíl mezi náboženstvím a náboženstvím.

Kdyby některému vzdělanci řekl někdo, že jest hudba jako hudba a že ho stejně nadšením naplní tóny harmoniky jako hra houslí Kubelíkových, jistě nebude za to pochválen. Vzdělanec mu řekne, že buďto hudbě nerozumí anebo o hudbu ani nestojí; při tom mu řekne, že v obojím případě zaslouží takový člověk pokárání. A což jest, milý čtenáři, hudba něco

důležitějšího než víra? Jistě řekneš, že nikoli; musíš přiznati rozhodně, že víra jest něčím daleko vyšším a vznešenějším, než kterékoli umění lidské. A jestliže se nynější svět stará pilně o to, aby byl účasten jen nejlepších požitkův uměleckých, tím více se má starati, aby byl účasten jen nejlepší víry.

Tvrdí-li tedy někdo, že jest víra jako víra, co mu odpovíme? Řekneme: »Příteli, buďto jsi žádné náboženství nepromyslíš a nemáš tedy práva o věrách svůj úsudek pronášeti; anebo vůbec o žádné náboženství nestojíš a proto svým jalovým posudkem neuváděj zbytečně ve zmatek ty lidi, kteří ještě nějaké víry se držeti chtějí.«

Užijme ještě jiného přirovnání. Nikdo zajisté neřekne, že jest věda jako věda. Jistě jest to ohromný rozdíl, tvrdí-li jedna věda, že se člověk vyvinul postupem času ze zvířete, a dokazuje-li druhá, že první člověk se objevil na světě s takovým tělesným ústrojím, jaké máme podnes. Kdo se o původ člověka vážně zajímá, nemůže tedy milovati vědu obojí.

Není historie jako historie. Historie jednoho druhu dokazuje na př., že Husa nutno počítati mezi nejctnostnější lidi a že týž muž měl jen samé krásné vlastnosti. Leč historie jinými lidmi sepsaná vyznává, že Hus byl naplněn pýchou a ctižádostí, ač měl též některé dobré vlastnosti. Řekne snad tedy některý uvážlivý člověk, že mezi obojí historií není veliký rozdíl? Jistě žádný vzdělanec neřekne, že jest to jedno, jak se o Husovi píše.

Není politika jako politika. Bismark, Na-

pooleon Bonaparte a mnozí jiní utvrzovali svou moc proléváním krve svých protivníků; Karel IV. a sv. Václav upevňovali svůj trůn spravedlností, zbožností a vřelou láskou k svým poddaným. Jistě není též sociologie jako sociologie. Jedna sociální věda hájí soukromý majetek, druhá proti němu brojí. Tak bychom mohli jítí dále.

Zkrátka jedna historie jest falešná, druhá nestranná a pravdivá, jedna politika jest násilná, druhá spravedlivá atd. Utočí-li proti sobě dvě vědy, rozhodně může pouze jedna z nich zastávat pravdu; může tedy toliko jedna z nich býti spravedlivá a hodná následování.

Leč jsou učení, která nás poučují o daleko důležitějších věcech, než které nám jsou potřebny pro život vezdejší; jsou to různá náboženství, jež nám dávají návod, co činiti, abychom byli blaženi nejen na zemi, ale i věčně po smrti. A taková učení, jež k nám promlouvají o hlavním cíli všech lidí bez rozdílu a jež se snaží otevřítí smrtelníkům bránu věčného, nezkaleného blaha, zasluhují zajisté pozornosti největší. Taková učení nesmíme pokládati za nauky vedlejší. Jestliže jest velice potřebno přidržovati se světských lidských věd jediné správných, tím nutnější jest přilnouti k jediné pravému náboženství.

Než jaké podivné úkazy, jaká divná mudrování při tom často vidíme! Jak se píše o Husovi, to není žádnému vzdělanému Čechu jedno; leč jak se píše o Božích vlastnostech

jak se soudí o posledním cíli člověka, to považuje mnohý náš vzdělanec za jednostejné.

Mnozí dbají o to, aby některá, třeba jen malicherná dějinná událost co nejjasněji a nejpravdivěji byla vyložena; velmi neradi nesou, jestliže o některé historické osobě dosti málo nesprávností se vypovídá; a při tom jest jim zcela jedno, jaké vlastnosti se v kterém náboženství Bohu přičítají; považují za jedno, jestliže jedno náboženství peklo popírá a druhé je uznává; jest jim jedno, jak která víra si si představuje náš posmrtný osud; vždyť — víra jako víra.

Moderní měleci duchové tvrdí ještě určitéji: víra jako víra, jen když se dobře zachovává. Dle toho přísloví tedy může býti člověk v kterékoli víře vychovaný, jen když svůj život dle pravidel té víry řídí. Není-li toto pořekadlo zcela směšné? Dle něho by se rovnal Turek zcela křesťanskému světci, jen když by pravidla koranu přesně zachovával. Pohan, který ctí své bůžky i nemravnostmi a násilnictvím na svých spolubližních, rovnal by se nejčistšímu křesťanu, který násilí zavrhuje.

Jen řekněme některému učenci, že jest sociologie jako sociologie, jen když se dobře provádí — a zasměje se nám plným právem. Řekněme, že jest věda politická jako věda politická, jen když dobře její pravidla zachováváme: a každý uvážlivý člověk nás bude pokládati za nepřítetné. Proč se ti různí naši politikové tolik v článcích novinářských napa-

dají? Snad proto, že jest jejich politika jako politika, jen je-li dobře prováděna? Nikoli; neboť kdo chce jednu politiku do praxe uváděti, nemůže býti přesvědčen, že všechny jiné politiky k týmž cílům v praxi povedou, jako politika jemu milá. Každý vidí jen ve své politice spásu národa a proto proti ostatním politikům se staví jako proti svůdcům a rušitelům blaha národního. Zkrátka a dobře: jedna věda jest stavěna na pravdě a jedna na bludu. Jestliže jest jedna věda správná, jest ta věda, která jí odporuje, rozhodně falešná a k dobrým koncům vésti nemůže. Kdyby se zásady falešné vědy sebe lépe zachovávaly, k blahu nepovedou; naopak čím důkladněji falešné zásady se provádějí, tím hůře lidstvo pochodí. Císař Nero považoval pronásledování křesťanů za spasitelnou politickou zásadu; myslil, že vyhlazením křesťanů blaho státu římského upevní. A také podle své zásady důsledně jednal. Zdali však provádění této falešné zásady vedlo k dobrému cíli?

A jestliže nesprávné zásady věd světských při svém provádění nemohou k dobrým cílům vésti, tím méně k dobrým koncům může směřovati kterákoli nesprávná zásada náboženská.

Jeden plavec přemýšlel na břehu rozbořeného jezera, jak by se mohl co nejbezpečněji doplaviti na druhý břeh ke své chatě. Toužil již velice, aby mohl vysílené tělo u domáckého krbu občerstviti. Maje pohotově dvě bárky, tázal se kolemjdoucího druhu, která z nich by byla k přepravě nejbezpečnější. Soudruh mu bez dlouhého rozmýšlení řekl: »To

jest jedno, kterou bárku si vyvolíš; jen si na kterékoli obratně počínej.« Plavec uposlechl, nechal prohlížení, vsedl do bárky nejbližší a — utonul, ač obratně proti vlnám bojoval. Kdyby býval zrádnou lodičku lépe prohlédl, byl by se chopil druhé a dospěl šťastně cíle.

Podobně jako onen plavec toužil po rodném krbu, touží každý rozumný člověk po bezpečném dosažení svého životního cíle. Zkoumá, v které víře by nejbezpečněji přeplul vlnobití tohoto světa k cíli své touhy. Ale tu jako onen nerozumný soudruh plavcův přichází některý liberál s krátkou, ale též s krátkozrakou radou: »To jest jedno, kterou víru si vyvolíš. Budeš-li jen její zásady dobře zachovávat, jistě dojdeš cíle«.

A jakkoli by málokdo ledajaké lodičce svěřoval svůj život, přece na druhé straně mnozí osvícenci říkají, že na lodičce církve kterékoli lze šťastně přeplouti k prahu věčného blaha.

Každý musí přisvědčiti, že ona rada soudruha plavcova byla velice lehkomyšlná; ano onen soudruh vlastně ukázal, že jest mu osud života tazatelova zcela lhostejným. Zda tedy ti lidé, kteří doporučují zachovávání kteréhokoli náboženství, mají o věčné blaho svého bližního skutečný zájem? Nikoli; kdo říká, že zachovávání kteréhokoli náboženství jest odůvodněné a správné, ten prozrazuje velikou povrchnost a náboženskou lhostejnost. Kdo se této mělké zásady přidrží, mravně utone, jako onen plavec utonul tělesně. Ten rení horký ani studený.

A kdo se přece některého náboženství pevně drží a při tom přece tvrdí, že jest víra jako víra, ten přece nemůže mluvití upřímně, má-li aspoň trochu zdravého úsudku.

II. Zda jest Bohu každá víra stejně milá. Stanovisko sv. apoštolů k různým náboženstvím.

Může býti Bohu lhostejno, ke které víře se přiznáváme? Nikoli; Bůh jest věčná pravda a proto má péči o to, aby ve všech oborech lidského vědění čistá pravda zavládla. Tím více tedy musí pečovatí, aby zavládla naprostá pravda v té nauce, která učí o Jeho vlastnostech a Jeho vůli. Takové náboženské zásady, které o Bohu a Jeho zákonech mylně učí, nemohou v nebi pochvaly dojíti.

Ani žádný řádný člověk není spokojen, jestliže jeho bližní o něm pronáší mylné náhledy; a Bůh, milovník pravdy nejdokonalejší, by měl býti lhostejný k té okolnosti, jak si kdo Jeho obraz představuje?

Jest pravdou, že Bůh dopustil, aby se různé bludné nauky náboženské na tomto světě šířily; ale proto ještě bludná učení neschválil.

Vždyť víme, že Bůh dopouští na čas bujení mnohých nejrůznějších zlořádů; jsme však zároveň přesvědčeni, že žádnému hříchu Stvořitel není přítelem. A tak nemůže býti Bůh přízniv ani falešným náhledům náboženským, ačkoli hned jejich jedovaté sítě nepotírá. —

Na světě jest věr veliké množství; a Bůh z každého náboženství může milovati jen ty zásady, které jsou pravdivé! Ty zásady však, které v různých náboženstvích pravdu Boží převracejí, jsou Bohu odporné! Tedy Bůh může jednokaždé náboženství milovati jen potud, pokud učí správně; bludy toho náboženství jsou však před tváří Hospodinovou ohavností.

Proč dopustil Stvořitel rozplození různých nepravých náboženských náhledů? Zajisté to nedopustil, že by schvaloval »svobodu svědomí«, jak si ji naši moderní osvícenci představují. Zajisté to není vůlí Boží, aby si každý sebe obmezenější člověk vytvořil o svém Stvořiteli a Jeho zákonech mínění dle své vlastní libosti. Pravdou jest tolik, že toto dopuštění Boží bylo trestem za lidské hříchy. Když se lidstvo od Boha hříchy svými odvrátilo, zanechal je Hospodin při takých náboženských výmyslech, jaké si samo na různých místech různé vytvořilo. Písmo sv. praví o lidech, kteří o Boha nedbají: »Jakož nedbali míti Boha v známosti, vydal je Bůh v převrácený smysl, aby činili co nesluší.« (Řím 1, 28.) A tím právě byli národové nejvíce potrestáni, že byli odkázáni v otázce náboženské na vlastní rozum a vlastní vůli. Naposled nejznamenitější filosofové pohanští sami toužili, aby Bůh Svým vlastním zjevením lidstvo o Svých vlastnostech a Svých zákonech poučil. Tito filosofové dobře nahlíželi, že není víra jako víra a že jen pravá víra může býti užitečná a spasitelná.

Když se již lidé dobré vůle dostatečně byli přesvědčili, že bez pravé víry nemůže

býti lidstvo šťastno, sám Bůh sestoupil s nebes, aby žízeň rozumných myslitelův ukojil.

Zda by byl sám Bůh na zemi sestupoval, kdyby mu nebylo na tom záleželo, aby se všichni lidé spojili pod praporem jedině pravé víry? K vůli čemu přijal sám Bůh tělo lidské, k vůli čemu se dal Kristus umučiti, to zajisté musilo býti věcí nad jiné důležitou. A všecko to strádání Kristovo dalo se za tím cílem, aby lidstvo bylo utvrzeno ve víře jedině pravé a jedině spasitelné.

Kdyby měl Kristus také zásadu, že jest víra jako víra, nikdy by nebyl tak veliké věci podnikl na utvrzení víry jedině a na zrušení všech náboženství této víře odporných.

Můžeme se nyní honositi mnohými vědeckými výzkumy, které jsou velice užitečné pro život časný. A hle, všechny tyto výzkumy přenechal Kristus bystrosti pouhých lidských duchů a nepoučoval o nich lidstvo bezprostředně, jako poučoval o jedině pravé víře.

Kristus též prohlásil časné starosti za věci podružné a odporučil, aby nejprve pečovali lidé o zákon a spravedlnost Boží; ostatní že jim bude přidáno. A má-li se starati dle vůle Boží lidstvo o zákon a spravedlnost Boží, musí nutně hledati jedině pravou víru, která správně poučuje, v čem zákon Boží záleží.

Kdyby bývala Kristu víra jako víra, nebyl by též varoval před falešnými proroky a nebyl by je nazýval vlky hltavými. A těmito vlky hltavými jsou všichni ti, kteří třebaž v nejmenším se odvažují pravou víru porušiti nebo zkomoliti. Ti všichni jsou protivníky

pravdy, byť i v některých zásadách s pravou vírou souhlasili.

Dejme tomu, že některý panovník sám ze své moci vyhlásí nějaký zákon, který se netýká právě věci důležité. Tu přijde na náměstí některý občan, který počne sousedům dokazovati, že není třeba tím zákonem se řídit. Zda zůstane bez trestu? Zda to bude panovníku lhostejno, sezná-li, že tento občan zákonem jeho pohrdá? Nikoli; poněvadž se tímto způsobem podkopává panovníkova autorita.

A Kristu by mělo býti lhostejno, jestliže některý bludař si usmyslí zásadu Boží nauce odpornou? Kdo pohrdá třebaž jen jedinou větou učení Kristova, uráží rouhavě Krista vůbec. —

Fariseové měli jiné náboženské náhledy než Kristus Pán. A hle! Kristus jim neřekl: »Víra jest jako víra; jen se dobře svého náboženského přesvědčení držte a dle něho jednejte«; naopak Kristus je nazval plemenem ještěřím a hrozil jim nejpřísnějšími tresty, jestliže se k jedině pravé Jeho nauce nepřidají. Tak učil ten Kristus, který jinak byl vždy hotov k odpuštění a smilování.

Že se Jerusálém vzpíral svatých slov Kristových uposlechnouti, byl dle předpovědění Spasitele zničen.

Ostatně již ve Starém zákoně Bůh často v Písmu svatém dosvědčil, že jsou před zrakem Jeho falešné víry ohavností. Ku př. v V. knize Mojžíšově mluví Hospodin: »Prorok pak ten, kterýž pýchou nakažen jsa, chtěl by mluvit ve jménu mém věci, kterých jsem já nepřiká-

zal jemu, aby je pravil, aneb (mluvil-li by) ve jménu cizích bohů, zabít bude« (13, 5.)

Z vůle boží starozakonní král Jehu svolal všechny zatvrzelé ctitele Bálovy do chrámu Bálova; a když tito dle svého zvyku konali oběť zápalnou, rozkázal král Jehu svým vojákům: »Vejděte a pobijte je, ať žádný neujde.« A když byli všichni tito modloslužebníci odpraveni, byla spálena i socha Bálova. A Hospodin řekl králi, že vykonal, co bylo pravého. (IV. Král. 19, 30.)

Prorok Eliáš též z vůle Boží řekl lidu: »Zjímějtež proroky Bálovy, ať ani jeden z nich neuteče.« A když je jali, vedl je Eliáš k potoku Cisonu a pobil je tam. (III. Král. 18, 40.) Kdykoli se lid vyvolený odvracel od Boha pravého k modloslužbě, byl trestán přísně.

Svatý Petr napsal: »Umíť Pán pobožné z pokušení vytrhnouti, nepravých pak ke dni soudu dochovati k mučení: zvláště pak těch, kteříž nebojí se uváděti sekty, rouhajíce se.« — Jinde píše, že v epistolách sv. Pavla »jsou některé věci nesnadné k srozumění, kteréžto neumějí a neustaviční (lidé) převracejí, jako i jiná písmá, k svému zahynutí. Vy tedy, bratří, prve (to) vědouce, střežte se, abyste bludem nemoudrých svedeni, nevypadli ze své pevnosti.« Sv. Pavel píše: »Prosím pak vás, bratří, abyste se hleděli těch, kteří činí různice a pohoršení na odpor učení, kterémuž jste vy se naučili, a varujte se jich. — Člověka kacíře po jednom i druhém napomenutí varuj se:

*) II. Petr, 2, 9, 10—3, 13—17.

věda, že jest převrácený, kdož jest takový, a hřeší, svým vlastním soudem jsa odsouzen. — Pak-li kdo neuposlechne slova vašeho skrze psaní, toho poznamenejte a nesměšujte se s ním, aby byl zahanben.« Timotheovi pak dává týž apoštol napomenutí: »Zlí pak lidé a svůdcové půjdou v horší, bloudíce, i (jiné) v blud uvádějící: Ale ty zůstávej v tom, čemu jsi se naučil a co ti svěřeno jest, věda, od kohos se naučil.«*)

Sv. Jan poznamenal: »Ne každému duchu věřte, ale zkoušejte duchů, jsou-li z Boha; nebo mnozí falešní proroci vyšli na svět. — Každý, kdož odstupuje (od pravé víry), nezůstává v učení Kristovu, nemá Boha; kdož zůstává v učení Kristovu, ten Otce i Syna má. Přichází-li kdo k vám a toho učení nepřináší, nepřijímejte ho do domu, aniž ho pozdravujte. Neboť kdož ho pozdravuje, má spolek s jeho skutky zlými.«*)

Tak přísně odsuzoval kacíře a odpadlíky ten svatý Jan, který se nazývá apoštolem lásky. Tento svatý evangelista šel jednoho dne do lázní. Když však tam spatřil bludaře Cerintha, opustil ihned ono místo se slovy: »Utecme, ať se lázeň nesesuje, neboť v ní jest Cerinth, nepřítel pravdy.« Cítil tedy svatý Jan hrůzu, když se měl setkat s ničemným překrucovačem pravdy Kristovy.

Jestliže apoštolé a svatí evangelisté měli býti hodnými dědici učení Kristova, musili se rozhodně nejen pohanství, ale i bludařství na

*) Řím. 1, 6, 17, Tit. 3, 10, 11. II. Thes. 3, 14, 15.
**) I. Jan 4, 1., II. Jan 9—11.

odpor rázně stavěti. Jinak by byli dokázali, že jim svatá nauka Boží příliš k srdci nepřirostla. A tito světci v skutku tedy vedli rozhodný boj proti všem náboženským domyslům, které ryzí pravdě Boží odporovaly. Dokazovali, že jen jedné a to pravé víry na výsost si vážit máme a že jen dle správného náboženství máme svůj život řídit.

Kdo by chtěl milovati víry všechny, ten by chtěl mít i v stejné lásce pravdu i lež. A takovým nedůsledným mužem může být jen člověk nanejvýš pošelilý a povrchní.

Svatí apoštolé milovali upřímně lidi všechny, ale při tom zároveň s největším odpořem se chovali k jejich bludům. Proti těm, kteří nauku Kristovu přerušovali nebo od ní odpadli, bojovali s daleko větším žarem, než proti pohanům, kteří ještě dobře pravdu Kristovu seznati nemohli. O takých zrádcích pravé víry napsal sv. Petr: »Kterí opustili cestu přímou, jsou jako studnice bez vody a mlhy vichry zbourané. Lépe by zajisté jim bylo, nepoznati cesty spravedlnosti, nežli po poznání zpět se odvrátiti od toho svatého přikázání, kteráž jim prve jest vydáno.«¹⁾

A tím, že všemožná protivenství raději pro svou víru snesli, než by byli od ní ustoupili, dokázali apoštolé nejskvěleji, že jen jediné, neomylné víry každý člověk se má přidržeti.

Nuže, musíme zajisté spíše přilnouti k nezvolným zásadám těchto světců než k planému hovoru některého moderního mluvky, který

¹⁾ II. Petr 2, 15. 17. 21.

vlastně nikdy vážně o otázce náboženské nepřemýšlel.

III. Zda jiným světcům byla víra jako víra.

Svatý Štěpán, když přes všechny jeho jasné důkazy trvali židé při svém starém »přesvědčení«, nikterak je nepochválil. Naopak jim vytýkal: »Tvrde šíje, a neobřezaných srdcí a uší, vy se vždycky Duchu svatému protivíte.«¹⁾

Svatý Cyprian napsal: »Užrev ďábel modly povržené a za velečtým zástupem věřících sídla i chrámy své prázdné, vymyslel úskok nový, aby i ve jménu křesťanství zklamal neopatrný lid. Vynalezl totiž kacířství a rozkolnictví, jímž by víru sesul, pravdu porušil a jednotu rozerval. Ty lidi, které v slepotě starého života (pohanského) udržeti nemůže, ty přelstívá i klamem, bludem po cestě novotářství. — Chraňme se člověka z Církve vyloučeného. Tentž jest převrácený a hříšník sám sebou odsouzený. Straňmež a střežme se těch provinilců; žádného s kacíři obcování, žádných s nimi rozprávek nemějme, jsouce od nich tak oddělení, jakož oni jsou od církve odstípeni.«

Svatý Irenej tvrdí, že když svatý Polykarp uslyšel kacířské učení, zacpával si uši, volaje: »Bože dobrý, jakých časů dal jsi mi dočkati!« a ihned prchl z místa, na kterém stál nebo seděl. Týž Irenej napsal: »Všichni, kdož se církve spouštějí, v pravdě sami sebe

¹⁾ Skutkové apošt. 7, 51.

odsoudili: a máme se jich, jak nás svatý Pavel učí, po jednom nebo dvojím napomenutí varovati. Svatý Jan pak, učedník Páně, odsuzující tento výrok ještě rozšířil, nechtěje ani, abychoh jich pozdravovali.»

Svatý Augustin pronáší tento úsudek: »Vida ďábel, kterak se opouští chrámové démonů, a kterak přibíhá pokolení lidské ke jménu svého vysvoboditele a prostředníka, vzbudil kacíře, kteříž by, nazývajíce se křesťany, nicméně křesťanskému učení odpírali.»

Sv. Jeroným napsal: »Jestliže někdy uslyšíš, že ti, kteří se nazývají Kristovi, ne od Pána Ježíše Krista, ale od někoho jiného své jméno mají, jako křesťané Marcionité (od Marciona), křesťané Montanisté (od Montána): věz, že je to synagoga Antikrista.«

Sv. Ignác Antiochenský psal svým věrným v příčině bludařů Gnostiků: »Ozbrojiti vás hodlám proti šelmám v podobě lidské, abyste jich netoliko nepřijímali, ale s nimi se ani nescházeli, nýbrž jen za ně se modlili, zdali by se obrátili, což ovšem těžko.« Jinde píše: »Nedávejte se křivým učním mámiti; protož prosím vás, ne však já, ale láska Kristova, abyste toliko křesťanské potrawy požívali a cizího býli, jímž jest bludařství, se varovali. Slučujíc (kacíři) Jesu Krista se svou jedovatinou, podávající totiž směsici otravného jedu se sladkým medem, kterou nevědomý se zhoubnou chutí požívaje, smrti se dopíjí.«

Svatý Isidor napsal: »Zachovej pravou víru, drž čistou víru, ostříhej neposkvrněnou víru. Nedej se svěsti žádným nesmyslným

učením, žádným bludným náboženstvím nedej se oklamati, žádným pokrytectvím nedej se od jednoty víry odtrhnouti.«

Svatý Lev Veliký praví: »Velikou ochranou jest víra celá, víra pravá, k níž nemůže nikým a nic přidáno, ani odňato býti, poněvadž jedinou-li není, věrou není, dle výroku apoštola: »Jeden jest Pán, jedna víra, jeden křest. Jeden jest Bůh a Otec všech, který jest nade všechno povýšený a skrze všechno a ve všech nás.« Této jednoty se, nejmilejší, s myslí nezvratnou přidržujte, v ní všeliké svatosti dosíci hleďte, v ní příkazům Páně služte.«

Tvrdí se všemi těmito doklady, že jest víra jako víra?

Ale nač ostatně plýtvati dalšími doklady, že světci pouze jedinou víru uznávali za dobrou a spasitelnou?

Každý člověk aspoň povšechně ví, že i v největším nebezpečení života světci křesťanští hájili zásadu, že jen jedna víra vede k blaženosti věčné; a za tuto zásadu i životy své ochotně v obět kladli. I toho pokládali za velikého hříšníka, který z bázně před mukami jenom zevně pravé víry se odřekl. Ti světci, kteří psali obsáhlá díla o víře pravé a do podrobností vypočítávají, jak nutno věřiti, chce-li kdo spasen býti, zajisté tak činili z pevného přesvědčení, že není víra jako víra.

IV. Zda byla sektářům všechna náboženství rovnocenná.

Ani sektáři netvrdili, že by si byly všechny víry rovný. Zvláště průkopníci různých blu-

dařských nauk nehlásali, že je víra jako víra. To jest snadno vysvětlitelné; kdyby byl některý vůdce bludařství poučoval své stoupence, že jsou všechny víry rovnocenné, byli by mu tito řekli: »Proč jsi tedy tak velikým nepřítelem víry katolické a proč tak úsilovně každého nabádáš, aby se přidal k tvým věroučným názorům? Je-li každá víra stejná, můžeme zcela dobře zůstat katolíky.«

Právě každý průkopník bludů se stavěl proti těm náboženským zásadám, které s jeho věroučnými zásadami se nesrovnávaly a ztracoval všechny lidi, kteří ho nechtěli následovati. —

Kdo se nyní uchyluje v některých věcech od zásad té církve, k níž dle jména náleží, ten nabývá vážnosti a jeho »svobodomyslnost« se velice chválí; kdo však dříve i od zásad bludařů v něčem se lišil, byl od nich zván kacířem, jehož nutno se varovati. Slovo »kacíř« bylo i u bludařů názvem nejpotupnější. A kacířem byl tehdy u různých bludařů každý, kdo se s nimi v člancích víry nesrovnával. Měli tedy sektáři heslo, že jest víra jako víra?

Pozorujme některé příklady z dějin křesťanství. Všimněme si hned předem Husa a husitův. Hus napsal: »Bude-li na mne které kacířství dovedeno, neodmlouvám jako kacíř utrpětí. — Doktorové svatí mají církev brániti od ďáblův a kacířův; oniť meč slova Božího drží v rukou, aby kacířům se postavili a jim jich bludy zahubili. Doktorům těmto zajisté přikazuje Pán, aby bludy kacířské hned na počátku kazili, ať by se potom nerozmohouce

silně, církvi svaté neprotivili. — Nižádný nemá trestán býti, jedné (leč) pro blud. — Které těžší utrhaní, než bližního nazvati kacířem? Kacířové, kdyby, byvše ponaučeni a napomínáni, od svých bludů ustoupiti nechtěli, na hrdle trestání býti mají. Církev nemá žádné společnosti a tovaryšství s Ariem, Manicheem a jim podobnými kacíři; jestli se jich kdo přidrží, hned bývá nakažen jedem smrtelným, a neobrátil-li se duše jeho, i s tělem zahyne.« Tak napsal Hus na různých místech o kacířství.^{*)} Za kacířství považoval ovšem všechny názory, které se nesrovnávaly s jeho vlastními náboženskými zásadami.

Ale ať již věřil Hus jakkoli, přece jest aspoň zřejmo z hořejších citátů, že neměl všechny víry za rovnocenné. Naopak důrazně se zastával té zásady, že jen jedna víra jest pravá, Bohu milá a spasitelná; a kdo se dle Husových slov jediné správné víry nepřidrží, má býti již na světě co nejpřísněji trestán a po smrti bude od Boha zatracen. A jako Hus, tak i husité sami byli přesvědčeni, že jen jediné víry se má každý přidržeti; kdo se hlásí lehkomylně k náboženstvím bludným, tomu nebude od Boha odpuštěno. Proto také husité krutě vystupovali proti těm, kteří dle jejich zdání vyznávali bludy. Husité se dělili hlavně s počátku na několik sekt; každá sekta vyznávala víru jinou; a tak zároveň každá všechny ostatní sekty husitské nazývala kacíři a

^{*)} Srv. Veřejný list Husův u Erbeny, 277. Výklad víry, 230, 239.

dle toho se také proti sobě husitské strany chovaly. Nepronásledovali husité toliko katolíky, ale i sebe navzájem pro různost víry. A kdo by byl mezi nimi řekl, že jest víra jako víra, toho by byli husité kterékoli strany bez milosti upálili.

Táboři se stavěli proti jiným vyznáním s největší bezohledností. Zásady náboženské, které se s jejich věroukou nesrovnávaly, zvali »nálezký ďábelskými«, tvrdíce při tom: »Každý jest zlořečený, kterýž meči svému tělesně zabírá od vylévání krve protivníkův zákona Kristova; má ruce své umýti v jich krvi a posvětití«; prý má býti »bojováno, mordováno a přinuceno k zákonu Božímu«, ovšem k takému zákonu, jak si ho Táboři představovali. Táboři se prohlašovali za anděly poslané Bohem, kteří mají činiti pomstu a bítí ranami »protivníky zákona Kristova« i jejich města, vsi a městečka. Čím kdo více nepřátel zákona Božího zabije, tím větší má čekati od Boha odplatu.*)

Daleko by vedlo, kdybychom chtěli vypočítávati, jakých děsných surovostí se dopustili Táboři na základě těchto zásad proti jiným husitům a katolíkům. Kdo se nepřidal k tábořské víře a dostal se do moci Táborů, byl bez milosti krutým způsobem popraven; buď byl upálen v sudě, nebo utopen, nebo vržen tarasnicí za živa do povětří a pod. V mnohých městech husité i katolíci, kteří se utekli před barbarskými krajany do chrámu, byli

*) Srv. Winter: Život církevní v Čechách, 9. Vavřinec v Březové u Emlera, 414,

houfně i s kostelem spáleni. Táboři tedy nejkrutějším způsobem dokazovali, že není víra jako víra. Leč ani jiní husité nechovali se k jinověrcům shovívavě a milosrdně. Kališníci, kteří byli mezi husity početně nejmohutnější, zřídili docela široce rozvětvenou inkvisici na vyhledávání a trestání Táborů, kteří by se v městech kališných nacházeli. Kališníci upálili též mnoho kněží tábořských, stali Jana Želivského, vůdce výstředních husitů Pražských i s jeho devíti soudruhy; vyháněli katolické faráře z jejich far a dosazovali tam kněze kališné; bořili města katolická, jež se ke kalichu přidati nechtěla; na sněmě Čáslavském se usnesli, že všichni odpůrci husitů mají býti považováni za nepřátele vlasti a ke kalichu se mají mocí přinutiti; na témž sněmu ustanovili se též na církevních rádech, jež musí každý kněz zachovávat; prý »jestliže by se který kněz z řádu vytrhl a z řádu vystoupil, chtě jinak vésti neb kázati, ten ode pánův a obcí nikoli pro své výtržky nemá trpen býti; ještě v posledním čase bylo opakováno, že žádný jinověrec v Praze pod ztrátou hrdla nesmí své náhledy šířiti; kdo by takového přechovával anebo jinak mu byl nápomocen, ten ztratí hrdlo i statek.«)

Krev mezi husity pro nestejnou víru tekla proudem, až se konečně podařilo kališníkům tábořskou moc v bitvě u Lipan zcela ochromiti. Později za Jiřího z Poděbrad bylo dobytto Tábora samého a Táboři musili slibiti

*) Srv. Erben: I., 367, 384—390

podddanost kališnému správci Rokycanovi. Katolíci po válkách nebyli přijímání v kališných městech do cechův a za měšťany; na Pražské universitě nesměl jistý čas nikdo učit, kdo nepřisahal, že se bude držeti kalicha. Kališníci pronásledovali též kruté české bratry; a nestíhali je pro nějaké nekřesťanské mravy, ale pro různou víru. Kališník než by přijal svátost pod jednou způsobou, raději zemřel bez přijímání; nikdo nesměl v městě kališném tvrditi, že jest podávání svátosti nemluvňatům nějakou zbytečností. R. 1509 mistr Jiří Sovka řekl na kazatelně, že jest přijímání pod obojí i pod jednou stejně dobré. Z toho bylo mezi posluchači veliké pohoršení; lidé na kněze láli a provolávali, že z takové řeči nebude nic dobrého.*)

Sám husitský správce Rokycana se vyjádřil: »Bycht' já dnes měl umřít a nechtěli mi dáti z kalicha, raděj bych tak nechal, nežli bych pod jednou způsobou přijímal.« Týž Rokycana zle se horšil na sv. Kapistrána pro tu věc, že týž vysvětloval, že přijímání pod jednou jest tak dobře k spáse dostatečné, jako přijímání pod obojí. Nazýval ho proto nepřitelem Boha a jeho pravdy; Kapistrán prý byl spolčen s ďáblem. Prý »zvědět, kdo jsou odstupovali (od kališníků), i s ním, žeť se k nim milý Bůh nepřizná.« Jak kruté spory vedli kališníci s katolickou církví přes půldruhého století pro články víry o kalichu!

Nuže, milý čtenáři, uznávali Hus a jeho

*) Srv. Starí letopisové 319, 332.

dědicové všecky víry za rovnocenné? Zajisté že nikoli; husité naopak až kruté si počínali proti těm, kteří chtěli jinak než po husitsku věřiti. —

Široce rozvětvená sekta ariánská pronásledovala katolíky lstivými podskoky a krutým násilím po náhlé smrti svého původce Aria; snažila se ze všech sil, aby celý svět vyznával jen víru její. Obrazoborci v VIII. století všemi prostředky usilovali o to, aby ze všech chrámů vymizely svaté obrazy a sochy. Mnoho kněží a mnichů bylo usmrceno nebo do vyhnanství posláno, že nechtěli uznati svaté sochy a obrazy za prostředky modloslužby. Kathaři v severní Itálii a Francii (v XI. a XII. století), ač si utvořili víru zcela nesmyslnou, hájili ji krvavě do posledního dechu. Jan Viklef ve XIII. století tak dalece hájil své náboženské zásady, že ustanovení církevní, která proti němu svědčila, nazýval ďábelskými. Ďábel prý navedl světské pány, aby církvi dali statky; všecky řehole jsou zavedeny ďáblem a proto sv. Augustin, Benedikt a Bernard jsou zatraceni, že řehole zakládali a do nich vstupovali, jestliže se nekáli. Každý, kdo jde do řehole, nebo mnichům almužny uděluje, jest kacír. Vysoké školy prospívají církvi tolik co ďábel.*)

Tak prudce a drsně se tedy dovedl Viklef vyjadřovati, jen aby co nejvíce učení katolické potupil a k svým náboženským zásadám

*) Srv. Dr. Kryštůfek II., 2.

lid přilákal. — Vidíme tedy na těchto bludařích, že byli daleko od hesla »víra jako víra«.

Luther a s ním protestanté také nepovažovali všechny víry za rovnocenné. Luther se nejdříve horšil zle na husity, nazýváje je kacíři. Později své náhledy změnil a počal bouřiti nejprudším způsobem proti víře katolické a jmenoval tuto kacířskou.

Napsal proti papeži v jednom traktátu: »Já Luther tebe tímto spisem zatracuji a odevzdávám tebe i s bullou tvou i se zákony církevními záhubě těla.« A to proto, že papež jinak učil než Luther. V jiném spise tvrdí, že jako křesťan a doktor Písma musí nepravá učení rušiti; prý nikdo nebude spasen, kdo by proti varovné bulle papežské nebyl. Když vypsál arcibiskup Mohučský Albrecht odpustky, napsal mu Luther: »Nebude-li toho modlářství konec, budu musiti Vaši Výsost veřejně napadnouti.« Ve Wittenbergu nadával Luther kanovníkům co nejsprostěji, že v kollegiálním kostele nechtěli přestat sloužiti mši svatou. Vyzýval císaře a velmože, aby papeže i kardinály do moře vehnali a utopili anebo jim jakožto rouhačům a modlářům jazyky vzadu vytrhali a řadou na šibenici je přibili. Když počal bludař Karlstadt trochu jinak kázati než Luther, vypudil ho Luther z Wittenberku a později i ze země, takže jako psanec se musil po různých zemích potloukati, až v bídě zahynul. Proti bludaři Zwinglimu a Oekolampadovi vydal Luther více spisů, poněvadž nechtěli ve všem věřiti jako on. Tvrdil, že mají jeho odpůrcové »vdáblené, prodáblené a naddáblené rouhavé srdce

a huby lživé«. Proti Novokřtěncům vydal prudký spis, v němž je nazývá pokoutními karateli, posly ďáblými a podlouduky. Dle toho můžeme viděti, že byl Luther aspoň na venek rozhodným odpůrcem zásady: víra jako víra. —

A přáli svobodě svědomí stoupenci Lutherovi? Plno klášterův a kostelů katolických bylo od nich se zemí srovnáno; katoličtí kněží i z osad katolických vyháněni a sedláci mocí nuceni k víře Lutherově. I u nás v Čechách páni protestantští vyháněli ze svých statků katolické kněze a dosazovali lutherské predikanty, nutíce sedláky k protestantismu.

Bludař Zwingli, jenž byl sokem Lutherovým, napsal proti církvi katolické: »Já Zwingli, opatřen mírou slova Božího, zatracuji lidská ustanovení v církvi; prohlašuji a zavrhuji učení odpůrců svých jako evangelium se protivící.« Bylo toto pyšné vyjádření výronem přesvědčení, že jest víra jako víra?

Bludař Kalvín sprostě spílal těm, kteří chtěli jinak věřiti, než jak sám učil. Jeho odpůrci mu byli »rouhači a jedovatými psy.« Když bludař Šebestián Kastalio počal jinak učiti o svobodě lidské vůle než Kalvín, nadal mu »reformátor« rouhačů, podvodníků a štekajících psů. Mnoho lidí dal Kalvín v Ženevě žalářovati anebo je vypověděl za hranice, když chtěli svobodněji své náboženské náhledy pronášeti. Španělského lékaře Serveda dal do žaláře vsaditi a krutě sužovati a pak upáliti. Proč? Poněvadž Served prohlásil Kalvínův náhled o Nejsvětější Trojici za nesprávný.

Jistě tedy Kalvínovi nebyla víra jako víra. Nástupce Kalvínův Theodor Beza nepočínal si o mnoho lépe k jinověrcům než jeho předchůdce. Pronásledoval ku př. kruté učence Kastalia a že nemínil tak snadno uznávat všecy víry za rovnocenné, o tom svědčí jeho dílo nadepsané: »Vyznání křesťanské víry a porovnání jí s papeženskými kacířstvími.« Jest to slátanina všemožných překroucenin, ale jest nám aspoň svědectvím toho, že všecy víry nebyly ani Bezovi rovnocenné.

Mohli bychom vésti ještě další důkazy, že kacířům nebyla víra jako víra.

Jako věčná Pravda a katoličtí světcové, tak i bludaři prohlašovali, že jen jedna víra může býti správná a spasitelná. Kéž by byli sektáři pravou vírou jen upřímnější a pokornější chtěli hledati!

V. Prý jest toliko potřebí každou víru dobře zachovávat.

Nadepsaná zásada jest ovšem nejen špatná, ale i velice pošetilá. Každý člověk má povinnost, aby žil jen dle zásad pravdivých a správných. Jestliže tudíž některá víra odporuje pravidla neblahá a k duševní zkáze vedoucí, hřešil by každý člověk, který by je chtěl přese všechno poznání cesty pravé zachovávat. Každá víra učí netoliko, jak máme věřiti, ale i jak si máme v tomto životě počínati; poučuje nás, jakým způsobem jest nutno Boha ctíti a jak si máme počínati ke svým bližním. A poněvadž každá víra vede člověka v praktickém životě směrem jiným, musí se

skutky lidí různě věřících značně od sebe lišiti, jestliže každý z nich chce dobře pravidla svého náboženství zachovávat. A zdali pak tedy může vésti člověk v kterékoli víře život vskutku dokonalý? Nikoli, v každé víře nelze žiti zcela podle srdce Božího. Jen ta víra, která obsahuje praktická pravidla zcela dokonalá, může vésti k životu správnému, který by se Bohu zcela líbil. Jestliže pak jiné víry mají pravidla pro život taková, která se protiví v něčem pravidlům náboženství dokonalého, nemůže býti v pravdě ctnostným a dokonalým takový člověk, který se hlásí k víře, obsahující pravidla dokonalé víře odporná.

Bůh nás v jedině pravé víře poučil dokonale, jak svůj život spravovati máme. Pohrozil věčným zatracením těm lidem, kteří by příkazů pravou vírou uložených nebyli poslušni. Nemůže se tedy Pánu Bohu líbiti víra taková, která v některých věcech Jeho zákony překrucuje a svádí lidstvo k následování pravidel pravým zákonům Božím odporných. Nikdo se zajisté neodváží pošetile tvrditi: »Zákon jako zákon, jen když se dobře zachovává.« Vždyť ku př. zákony Neronovy vedly při praktickém provádění zcela jinam, než zákony Konstantina Velikého. Tím méně se tedy dá s rozumem tvrditi: »Zákony různých náboženství jsou rovnocenné, jen když se dobře provádějí.« Jestliže se ochotně řídili leckdes lidé špatnými zákony vlády, urážel se tím dobrý řád a spravedlnost lidské společnosti. Kdo však chce ochotně zachovávat neblahé zákony bludných náboženství, uráží tím samého Boha.

Kdo bez vlastní viny neví, že vlastně zachovává bludný zákon náboženský a jest hotov po lepším poznání své skutky řídit cestou pravou, ten ovšem bude mít před Bohem omluvu. Kdo však svévolně a zarputile trvá při skutech pravé víře, pravému zákonu Božímu odporných, ač pravý zákon Boží poznati může, těžko bude odpovídati jednou před Nejvyšším.

Uvedeme několik případů, na nichž poznáme, že není to jedno, kterou víru dobře zachováváme.

Víme ku př., že některá náboženství pohanická přikazovala svým vyznavačům, aby obětovali modlám lidské oběti. Jaký obrovský počet lidských obětí zmizel ku př. v nitru modly, jež byla zvána Moloch. Již prostý, nezaslepený rozum může poznati, že pravý Bůh se takovýmto způsobem těžko uctí. Hle, pravá víra zapovídá takovéto kruté mučení; ta nevolá, abychom svá těla dávali ničiti k vůli bezduchým modlám, ale chce, abychom Bohu srdce svá láskou posvětili a obětovali. Již na tomto případě jest zřejmo, že není správně příkazy *kteříkoli* víry zachovávat. Musíme zachovávat pravidla toliko víry *pravé*.

Jiní i vzdělaní pohané uctívali nebesa nestoudnými hříchy proti šestému Božímu přikázání. Zachovávali tak pravidla své víry. Leč pravidlo víry pravé nás pobádá, abychom ani slova nečistá nevyslovovali. Pravá víra nám dí, že jsou naše těla chrámy Božími, chrámy Ducha Svatého; a proto dokládá, že tatáž těla máme chovati v čistotě.

Pozoruj tedy, milý čtenáři, zda jest to jedno, kterou víru chceš zachovávat.

Luther veřejně projevil přání, aby naplnil Bůh jeho stoupence záštitou proti papeži. Pravá víra však učí, že nemáme míti proti žádnému bližnímu osobní nenávisti, ale že máme nenáviděti pouze hříchy svých protivníkův. Kdykoli psali svatí mužové proti kacířům, chtěli potříti pouze bludařství, ale za bludaře samé se modlili.

Není tedy stejno, jestliže vyznáváme víru tu, která odporučuje osobní napadání a osobní mstu, anebo víru tu, která nás učí i nepřátelům odpouštěti a za ně se modliti.

Dle učení Husova každý hříšník zcela neprávem užívá svého majetku; též zcela neprávem hříšník zastává některý úřad; proto prý jest dovoleno, statek hříšníkův zabrat. Leč pravá víra učí, že i hříšník může právoplatně užívati svého jmění a že by bylo krádeží, kdyby mu někdo chtěl majetek odciziti.

Jest tedy jedno, zdali zachováváme zásadu Husovu nebo zásadu víry pravé? To není jistě stejné, budeme-li majetek bližního drancovati nebo necháme-li jej jeho pánovi.

Sekta Gnostiků měla tak nesmyslné zásady, že považovala i manželství za hřích. Luther zase považoval za rouhání Bohu kněžský coelibát. Jak by tedy mohly býti obě tyto zcela protivné zásady stejné?

Pravá víra naproti oběma těmto výstředním názorům tvrdí, že manželství jest dovoleno a nadto i Bohem posvěceno; však že

pravé, čisté panictví převyšuje svou krásou manželství.

Srovnej, křesťane, tyto tři tak rozdílné zásady a řci sám, zda jest lhostejno, dle které se má svět řídit?

Tak bychom v příkladech mohli pokračovati dále; leč myslíme, že již nyní nahlédnouti musíš, jak falešna jest zásada, která tvrdí: víra jako víra, jen když se dobře zachovává. —

VI. Celková úvaha.

Pověděli jsme si tedy, že ani rozum lidský ani moudrost Boží, ani ústa světců ani kacířů nehlásají, že by byla víra jako víra. Řekli jsme si též, že není jedno, jakou víru kdo zachovává. Kdo tedy heslu o rovnocennosti všech náboženství holduje, hřeší jak proti Bohu, tak proti vlastnímu rozumu. Jest zajisté dobré přísloví, které tvrdí, že pravda jest jen jedna. A jako jest tedy při všem oboru poznání pravda jen jedna, tak musí býti tím více Božská pravda jen jedna. Tato Božská pravda jest uložena v jedné dokonalé nauce Kristově; a které víry této dokonalé nauce v některých věcech odporují, jsou rozhodně porušeny falešnými výmysly lidskými. A takých klamných domyslů se má poctivý křesťan strěti daleko více, než nepravých dohadů ve vědách světských. Falešná, překroucená věda nám škodí jen na světě; ale falešná víra nás odvádí jak od blaha pozemského, tak zvláště od blaženosti věčné!

Heslo, že jest víra jako víra, ujímalo se

vždy jen u lidí k náboženství lhostejných, u lidí takových, kteří žádné víry nezachovávali.

V nynějších časech, kdy jest otřesena v mnohých lidech též důvěra v náboženství vůbec, snadno si vysvětlíme, proč mají mnozí lidé všechny víry za stejné. Ale ani žádný horlivější křesťan se neodváží tvrditi, že jest víra jako víra. Pravý křesťan může říci tolik: »Musí býti jen jedna víra pravá a spasitelná. Kdo ji dobře může poznati a přece se jí nechce držeti, nemůže býti spasen. Kdo však bez vlastní viny v bludné víře se nachází, ale touží poznati pravdu a po poznání horlivě se k ní hlásiti, ten ovšem spasen býti může, třeba i v bludné církvi byl. Takoví lidé zajisté mají aspoň touhou státi se účastníky Boží pravdy.«

A hle, my máme hojnost příležitosti poznati pravou víru a ji skutečně zachovávat. Každý nepředpojatý ví, že správným náboženstvím jest náboženství katolické. V církvi naší jest bedlivě pravda Boží ostříhána od přímých náměstků Krista Pána a svatých apoštolů. Jen lodička nefalšované víry Petrovy nás zaneše bezpečně ku přístavu spásy. Kdyby katolická církev hlásala některé bludy proti pravdě Boží, zajisté by Kristus Pán nedopustil, aby téměř dva tisíce let mohla obrovské miliony lidí klamati ve jménu Božím těmi bludy. Zajisté by nedával Kristus delší trvání církvi naší než jiným církvím, kdyby v jiné společnosti náboženské bylo více pravdy.

Žádná církevní společnost se nemůže chlu-

biti, že beze změny svých věroučných článků tak vítězně a tak dlouho všechny bouřky překonávala, jako církev naše. Žádná se nemůže honositi tolika vzornými, vytrvalými charaktery a zázraky jako naše církev. Zajisté tedy v ní jest uložena pravda podle srdce Božího.

A jestliže sami bludaři neříkali, že každá víra vede k spáse, nesmí se nikdo diviti, že církev pravá považovala vždy svou víru za jediné správnou a spasitelnou. Vždyť žádná církev není a nebyla k tomu tak oprávněna jako právě církev naše. Ta má nejpádnější důvody pro pravdivost svého tvrzení.

Povrchní a lehkomyšní lidé nyní tvoří si sami zásady věroučné a mravoučné, které by nebyly v odporu s jejich světskými žádostmi a vášněmi. A řekne-li jim kdo, že jejich výmysly s pravou vírou se srovnati nedají, odpovědí jednoduše, že jejich domysly tolik platí jako víra jiná. Ale takovýmto způsobem vlastně se podřizují jen své zvůli, ale žádné autoritě Boží. A tací před soudnou stolicí Nejvyššího omluvy míti nebudou. Těm řekne Kristus: »Vy jste neposlouchali ustanovení svého Tvůrce, jež hlásá víru jediné pravá, ale chodili jste svévolně a zpupně za převrácenými žádostmi srdce vlastního.«

Pravý katolík však ví, komu věřiti a koho poslouchati; a světlo pravé víry ozáří mu bezpečně cestu k věčnému poklidu.

stanty. 10, 11, 12. Zpráva o sjezdu československých katolíků v Hradci Králové.

Ročník VII.

1. Veliký biskup. 2. a 3. Důležitost pravého náboženství. 4. Pokora a náboženství. 5. Zakládejte odborové spolky! 6., 7. a 8. Husité jindy a nyní. 9. Několik slov o papežství. 10. Katakomby. 11. a 12. České náboženství

Ročník VIII.

1. Klíč ku bohatství.* 2. O ústavním životě v Rakousku. 3. Pius VII. a Napoleon. 4. Sebevraždy studentů. 5., 6. a 7. Česká konfesse. 8. a 9. Účelnost v přírodě. 10. Pohřbívatí či spalování mrtvol? 11. Moderní náboženství Masarykovo. 12. Jubileum mariánské a Lurdy.

Ročník IX.

1. a 2. Otroctví zrušeno křesťanstvím. 3. Spojenci spiritistů. 4. a 5. Z domácnosti sociálních demokratů. 6. O manželství. 7. Braňme se tiskem. 8. a 9. O zázracích Kristových. 10. Jest účta Panny Marie oprávněna? 11. Návtěvou u Slovanů. 12. Volné kapitoly o spořivosti.

Ročník X.

1. Víra a věda.* 2. Zjevení, zázraky a tajemství. 3. a 4. Sociální význam svčení neděle. 5. Svobodná škola. 6. a 7. Vzdělání dorostu kněžského. 8. Jesuité a jejich protivníci. 9. a 10. Z domácnosti sociálních demokratů. Řada II.

*) Rozebráno.

Kupte si důkladné spisy:

Reforma manželství.

Píše Dr. Fr. Reyl. — Cena K 1.40.

Karel IV. jako křesťan a vlastenec.

Píše Jiří Sahula. — Cena K 3.—.

Z domácnosti sociál. demokratů.

Řada I. Píše J. P. Hradecký.

Cena 1 ex. 16 h, 50 kusů po 14 h, 100 kusů po 12 h.

Objednávky vyřídí

Biskupská knihtiskárna v Hradci Králové.

ČASOVÉ ÚVAHY.

Periodický měsíčník

— věnovaný časovým otázkám. —

Redaktor Th. Dr. Fr. Reyl.

Ročník VI.

Číslo 7.

Celoroční předplatné i se zásilkou poštovní 1 K. Jednotlivá čísla stojí 8 h. Inserty účtují se levně.

Fara katolická a protestantská.

Napsal P. Ondřej Hamerle C. SS. R. — Přeložil Jan Šimberský.

Častěji již byla vyvolána otázka, kdo jest nejlepším advokátem. Odpověď zněla vždy dle názorů těch, se kterými se tazající setkal. Dle mého názoru nejlepším advokátem jest náruživost; neboť náruživost dovede mistrně příkazy nejsrozumitelnější vykládati křivě, lidem X za U předkládati, umí lidem straky na vrbě malovati a zákon za nos voditi a překrucovati. Věci nejošklivější umí náruživost krásným rouchem zakrývati a nezřídka dovede i rozum znásilniti.

Náruživost jest zvlášť tam činnou, kde běží o rozhodné požadavky katolické církve. Její snahou ničemnou jest, církev katolickou představovati jako přepjatou, nemožnou a nerozumnou. Mezi všemi zařízeními katolického náboženství žádné zajisté nenalezlo tak velice roztrpčené a tvrdošijné odpůrce, jako bezženství kněžské nebo celibát, od církve žádaný. Proti tomuto zařízení jsou celé šiky náruživostí lidskou hnány do pole, aby na

život a na smrt proti němu bojovaly. A v tomto boji zvláště horlivě si počínají protestantští pastoři, kteří nenávist proti celibátu převzali od Luthra téměř jako odkaz. K nim ovšem se těsně řadí žen milovní kněží katoličtí, ztrativší zmužilost a sílu. Po zralé rozvaze, zradivše náboženství svých rodičů a nezachovávající učiněný slib čistoty, do celibátu nadšeně bijí.

Tito mužové obyčejně neřeknou, kde je střevíc vlastně hněte, ale ví to celý svět. Není to učení víry, které je přivádí k odpadnutí, ale jest to nezdrželivost, nebo zřetelněji řečeno — nečistota. Tuto nepravost vyvolala ponejvíce kacířstva anebo jí byla nejmocnější posilou. A tu ještě dnes mají velký význam slova sv. Augustina: „Svět, kdyby nebyl necudný, nebyl by nevěřící.“ Opravdu byli a jsou ještě v době přítomné nezdrželiví kněží původci neb aspoň hlavními podporovateli odpadávání od vyznání církve katolické.

Francouzské přísloví praví: Stane-li se nějaká prostopášnost: „Cherchez la femme!“ — „hledejte ženu!“ Žena jest jistě někde při tom účastněna. Tak jest to ještě nyní. Žena bývá příčinou pádu kněze. Básník anglický praví: „Křehkosti, tvé jméno jest — žena.“ Ovšem, také mužové se ukazují dosti slabými. A bohužel také nehodní kněží katoličtí, nehodní svého povolání, stávají se odpadlíky, dávají pohoršení katolickým věřícím a nevěřícím příležitost, aby uváděli v posměch náboženství a jimi jako zrádci opovrhovali. Nicméně bývají tito odpadlí kněží od nepřátel našeho náboženství s otevřenou náručí přijímáni. Není se čemu diviti! Bylo by nevděkem od protestantů a starokatolíků, kdyby takové odpadlé kněze něžně neobjímali. Vždyť starokatolictví a protestantství

děkuji svému vzniku jen nečistým mnichům a kněžím. Jest tu jakési pokrevní příbuzenství. A vůči zpřízněným musíme přece býti uznalými!

Mimo to odpůrci našeho náboženství doufají, že těchto odpadlíků budou moci užiti jako beranů proti církvi katolické a proto je s radostí přijímají. — Jakkoli protestanté a starokatolíci a v jich čele pastoři a odpadlí kněží katoličtí napadají celibát, — přece toho zřízení dosud neodstranili.

Proč však tak houževnatý boj? Křivdí neženatý kněz těmto pánům anebo paničkám proto, že nežije v manželství? Ublíží jim snad někomu? Či snad se dopouští církev katolická bezpráví, žádá-li od těch, kteří chtějí býti kněžími, aby žili bez manželství? Vždyť ona nikoho k stavu kněžskému nenutí — naopak žádá zkoušku několikaletou a zralé uvážení. A pak teprve, když se čekatel rozhodl, kněžskou hodnost mu uděluje. Proč tedy toto nepřátelství?

Bezženství kněží katolických jest napomenutím a vzorem světu, který tone ve smyslnosti. A proto se proti němu bojuje; proto ona snaha zbavit se tohoto karatele jest výčitkou špatnému svědomí a nečistému srdci. Bezženství kněžské jest pádným a jasným důkazem vznešenosti naší víry katolické, a poněvadž jest církev katolická nenáviděna, hanobí se toto její zřízení a při tom se činí násilí rozumu, srdci a dějinám. Bohužel, neustálými útoky bývají i dobře smýšlející katolíci ve svých názorech zvikláni. Proto bych rád dnes o tom předmětu pojednal, jasně a patrně ukázal, jak se to s beženstvím nebo s celibátem má a proč katolická církev ho kněžím ukládá. Z toho poznáme, že celibát jest

I. chloubou katolického náboženství,

II. ochranou katolického kněžstva,

III. požehnáním lidské společnosti.

Dříve než vyložím část první, rád bych předslal následující: Bezženství kněží, jak se v církvi katolické žádá, není přikázáním Božím, není článkem víry, ale přikázáno jest zákonem církevním, a proto by je mohl papež zrušiti. Avšak tento zákon má svůj základ ve slovech a příkladech Kristových a apoštolů. Jan byl panicem, Kristus byl neženatý a zvolil si za matku pannu a jejího panického snoubence za pěstouna a výše cenil panictví nad stav manželský.

Pavel apoštol radí bezženství a vlastním příkladem to dokazuje. Církev na počátku svého trvání nemohla od kněží a biskupů žádati bezženství, protože by se tenkrát nenalezlo mužů dostatečně schopných pro zastávání jmenovaných úřadů. Ale také v prvních dobách církve nesměl býti již na kněze posvěcen muž, který jsa vdovcem znovu se oženil. Dále bylo již ve II. století ustanoveno, že žádný kněz se nesmí ženiti. Na sněmu v Nicei r. 325 byl učiněn návrh, aby mužové ženatí, kteří se stali kněžími, manželky propustili, přece však na návrh biskupa Pafnutia bylo ustanoveno, aby nikdo z kněží se nesměl ženiti, ale aby ten, kdo před přijetím kněžství se oženil, mohl s manželkou žíti. Tak tomu dosud jest na východě. V církvi západní stávalo se zřídka kdy, aby muž ženatý za života své manželky na kněze byl posvěcen.

Když ale později za politických a sociálních zmatků a bojů nehodní mužové za kněze a biskupy se vnucovali anebo od knížat vnucováni byli a pak příkaz bezženství mnohonásobně šlapali, tu

povstal papež Řehoř VII. proti panujícímu zlořádu, obnovil zákaz kněžského sňatku a neposlušné zbavil jejich úřadů a hodností. Protestanté a starokatolíci posud píší buď ze zlomyslnosti anebo z nevědomosti, že Řehoř VII. zavedl celibát; on však jen starý zákon církevní obnovil a snažil se jej v platnost uvést.

Tak se to má s celibátem duchovních v církvi katolické. Kdo se chce stát knězem, musí se zavázati k životu čistému, nechce-li, nechť volí povolání jiné. Církev nikoho nenutí k stavu kněžskému, aniž brání někomu zvoliti jiný stav. Žádá-li však přece bezženství od kněží, bezprávi žádného se nedopouští, tím méně snad snižuje vážnost náboženství. Právě opak jest pravdivý! Celibát jest chloubou katolické církve.

I.

To jest zřetelným a jasným důkazem, že se ona božskou cítí a božskou vsutku jest. Jak to? Příkazem samotným, který klade, šetřením tohoto příkazu, kterého dosahuje, konečně účelem, proč tento příkaz klade.

1. Církev katolická, když ukládá celibát, tedy již tímto nařízením ukazuje, jak ji Bůh řídí. Bez tohoto přesvědčení neměla by nikdy odvahu ukládati člověku takovou obět. Krásnou jest známá prűpověď: „Statečný jest vítěz nad lvem, statečný jest podmanitel světa, statečnější jest však ten, který sám sebe opanoval.“ Ale takový požadavek žádati jako jest onen: vítěziti nad sebou samým do smrti a to při nejsilnějších náklonnostech, které v prsou člověka zuří, to nemohl by žádný člověk, kdyby necítil v tom vědomí autority božské. Tedy

již tímto požadavkem, do smrti žítí osamoceně život čistý, kandidátům kněžského stavu daným, dokazuje katolická církev svůj božský původ. Zajisté že žádný zakladatel náboženský by se neodvážil žádati takového příkazu od vyznavačů svého učení. Již předem jeho činnost by byla zmařena. Skutečně také všichni kacíři, kteří proti církvi vystoupili, ihned dovolili manželství svým duchovním. To bylo mocné vnadidlo k odpadnutí. Tím ukazovali tito opravovatelé náboženství, že jejich dílo není s bůry, ale že jest dílem, které, že povstalo, může děkovati bláznovství lidskému a náruživosti. Jest známo, jak k jistému indianskému kmenu Sev. Ameriky, kde dříve působili Jesuité, po jejich zrušení v pozdější době přistěhoval se protestantský kazatel se svou rodinou. Vydával se za apoštola velikého ducha. Náčelníci kmene pozorovali nového missionáře s jeho průvodem a tázali se ho, kdo jsou ti, kteří ho provázejí. Odpověď byla: „To jest má paní a to jsou mé děti.“ Náčelník kmene na to odpověděl: „Pak také nejsi lepším než my!“ S touto odpovědí mohl se šťastný otec rodiny vzdáliti!

2. Více ještě než příkaz, dokazuje samo pozorování, jak jest příkaz zachováván, božský původ našeho náboženství a jest jemu k nejvyšší cti. Nepopírám žádné ze známých pohoršení, neberu nikoho v ochranu.

Stala se mnohá a nízká a hanebná porušení povinnosti celibátu a budou se opakovati při lidské slabosti a nestálosti vůle tak dlouho, pokud celibát potrvá. Ale byly milliony a jsou v přítomnosti tisíce a tisíce, a budou také v budoucnosti, na kterých ta nejzlomyslnější kritika, to nejprísrnější oko žádné poskvrny nenalezne, kteří při pohledu

na smrt, v očekávání přísného soudce budou moci říci: „Já jsem čistotu kněžskou věrně zachovával“. Odkud vzali tuto sílu? Z milostí a spasitelných prostředků sv. církve. Církev, které byli věrnými sluby, jim zjednávala tuto milost.

Náboženství nedalo pouze příkaz, ono jim pomáhalo také tento příkaz provést. Bohužel jest mnoho, ba mnoho takových, kteří nad tímto tvrzením a nad touto skutečností hlavou pokyvují a zajisté se odvažují pronést tvrzení: „Celibát nebo vůbec čistotu do smrti zachovávat jest nemožno!“ Jestli lidé, kteří takové tvrzení činí, toto přesvědčení mají ze sebe, pak se neodvažují odporovat; oni sami zajisté nejlépe vědí, jak to s nimi stojí. Co však soudí o vlastních rodičích, bratrích, sestrách, dětech a přátelích, to ať si vyrovnají se svým svědomím. Jisté přísloví praví: Kdo v té peci bývá, jiného tam hledá! Známý lidový spisovatel praví: Kdyby chrobák, který po celý svůj život ve velké hromadě mrvy žije, tak mohl mysliti, představoval by si celý svět, jako nesmírnou hromadu mrvy a na nic lepšího by ani nemyslí. Jak asi mohou takoví zástupcové nemravností smýšleti o lidech, kteří mohou na konci života zvolati se šlechetným vojevůdcem Tillym: „Já ve svém životě ženy jsem se nedotknul a opilý jsem nebyl“? Velká většina celibát svědomitě zastávající jest jistě ctí a ozdobou církve a dokazuje tak její božský původ.

3. Také účel, pro který církev žádá celibát, jest jí ke cti. Proč ho v první řadě žádá? Zajisté ke cti a chvále Boží. A jest bezženství kněžské k tomu vhodným prostředkem? Protestanté a vůbec všichni odpadlíci to popírají. Tím se snižují pod náboženství pohanská a docela i mohamedánské.

Posledně jmenovaní mají celibát v účtě u kajicníků a dervišů. Tak nestydatí jako Luther, který ukájení tělesných žádostí dokonce za bohumilé a dobré skutky vyhlašoval, byli pohané jen ve své nejhorší zkáze. Ducha smyslného nazýval tento apoštol těla evangelickou svobodou. Kdyby protestanté tohoto původce svého počestného náboženství dobře znali v jeho skutečnosti, odvrátili by se od něho s opovržením. Sám Schopenhauer doznává, že Luther odstraniv askesi a její středisko celibát, zrušil a odhodil pravé jádro křesťanství. Žádnému pohanovi ani nenapadlo, aby ukájení smyslnosti považoval za něco vyššího, než obětavé odříkávání se téže. Učení toto si vyhradil Luther a protestantští pastoři, kterým jest celibát pevností, proti které oni vrhají zbraně zrovna tak špinavé jak nejapné.

Každé nezkažené srdce uznává, že jest něčím vyšším odříkati se, než užívatí, a že jest opravdu vznešené a šlechetné z lásky k Bohu něčeho se odříci. Kdo toho nechápe, pak nepochopil ani jedné stránky evangelia. Vždyť právě celibátem církev Boha uctívá! Celibát jest částí bohoslužby katolické. Jemu ani Bedřich V. nemohl odepřítí svého uznání. On píše: „Lutherán si představuje Boha jako sobě rovného, Kalvín jako svého sluhu, katolík jako svého pána“. Kdyby církev nežádala od kněze celibátu, ctíla by Boha méně, než kněží Starého zákona. Tenkrát bylo žádáno od kužlí dříve, než službu chrámovou zastávali, ano dřív než jedli chléb předložení, aby se zdržovali obcování se ženami. Měla snad synagoga, která jen předobrazovala církev Kristovu, Boha více uctívati, než sama církev Kristova? A měly snad chleby předložení nalézti větší úcty než Nejsv. Svátost

Oltářní, ve které my Syna Božího, který se stal člověkem, mezi sebou máme a Bohu Otci obětujeme? Či nežádá již sám cit vděčnosti, abychom za milost, že Ježíš Kristus se nám a naší duši dává za pokrm každého dne, abychom mu čisté srdce obětovali? To jest nepopíratelné, že Nejsv. Svátost k panictví povzbuzuje a tuto vznešenou ctnost podporuje. Kde se v hojném počtu přistupuje k stolu Páně, tam nacházíme též duše panické. Tak jest opravdu celibát církvi ke cti, uvažujeme-li jen pouhý příkaz a jeho zachovávání a také účel, proč církev tento zákon vydala. Celibát jest tudíž živým důkazem jejího božského původu.

II.

Celibát jest ochranou kněze katolického. Kněz má úlohu dvojitou: Především jest zástupcem člověčenstva před Bohem. Sv. Pavel praví: „Všeliký zajisté nejvyšší kněz z lidí vzatý, pro lidi bývá ustanoven v těch věcech, které jsou Boží, aby obětoval dary a oběti za hříchy“.

Tato úloha jest dána knězi katolickému. Ovšem odpůrci katolíků namítají: „My nepotřebujeme žádných prostředkovatelů, my se ubíráme přímo k Bohu!“ Když tomu tak, proč se sami nekřtíte? Proč máte pastory? Proč si pastoři osobují právo učit také náboženství? Proč užíváte jako prostředníka zdraví — lékaře? Proč jsi se nestal člověkem sám od sebe, proč potřeboval's prostřednictví rodičů? — Tu zase patrně, jak mluví moudře nepřítel katolíků. — Nepotřebujeme-li u Krista žádného prostředníka, proč Kristus sám za prostředníky zvolil apoštoly a jim na věky přispění přislíbil? Jestli ale kněz jest zástupcem

lidí před Bohem, nemá se této své úloze zcela a nedílně zasvětit? Zajisté, že to není jen spravedlivým a žádoucím, ale také požadavkem přísným. Praví zajisté sv. Pavel: „Kdo nemá ženy, pečuje o to, co jest Páně, jak by se líbil Bohu, ale kdo jest se ženou, pečuje o to, co jest světa, kterak by se líbil ženě, a jest rozdělen“. Tak píše sv. Pavel, a tak dlouho jsou ona slova zaznamenána v písmě sv., a přece pastoři a odpadlí kněží a papouškující katolíci chtějí zprovoditi celibát nejen se světa, ale ještě se snaží světu nabalamutiti, že celibát není ničím dobrým a písmu sv. odpovídajícím. Kdyby ale svým hořekováním celé bibliotéky vyplnili a svými útrpnostmi projevenými nad nešťastnou obětí celibátu chtěli pohnouti až k usedávému pláči, celibát bude míti význam tak dlouho, pokud bude křesťanství. Celibát chrání kněze, aby dle slov sv. Pavla méně sevšedněl a snáze mohl vyhověti povznesenému svému úkolu: býti u Boha zástupcem lidí.

Kněz ale jest ještě něčím. Má býti také vyslancem Božím u lidí a proto má zastupovati právo Boží oproti lidem. Týž sv. Pavel praví: „Tak o nás smýšlej člověk jako o služebnících Kristových a rozdávacích tajemství Božích. Tu se již při rozdávacích vyhledává, aby každý byl věrným nalezen“. (1. ke Kor. 4) A zase podobně píše sv. Pavel: „Protož na místě Kristově poselství konáme, jakoby Bůh skrze nás napomínal; na místě Kristově prosíme: smiřte se s Bohem!“ Slova, která apoštol národů uvádí, vztahují se na každého kněze. Každý kněz jest svým úřadem zavázán býti služebníkem Kristovým, býti rozdávčem tajemství Božích, býti vyslancem Kristovým. On má dle toho právo, Boží a věčné zákony

božského řádu světového oznamovati nejen člověku vysokému, ale také prostému. Ale aby bez ostýchání mohl zastávati tak vysoký úřad, k tomu potřebuje nezřídka velkodušnosti a nezlomné síly charakteru. Ovšem snadným to není, mocným a vysokým pánům tohoto světa říci trpkou pravdu a ochraňovati zákon nejposlednější. „Nesluší se tobě míti manželku bratra svého“, volá sv. Jan Křtitel známému prostopášníkovi. A tato odvážná slova stojí světce hlavu. Kdo nyní odvážněji a svobodněji tyranským vládcům, byť to byly i hlavy pomazané, nebo jen podrženi despotové, připomene jejich povinnosti, sám ale při tom se báti nebude jejich nenávisti? Kdo bude v tomto případě jednati svobodněji a upřímněji: neženatý kněz, který sebe zná a za sebe stojí, nebo ženatý pastor, který musí míti ohled na ženu svou a děti své? — Co nám dokazují dějiny? Katolický klerus odvahy má vždy odporovati mocným a nedbá ztráty svobody, nedbá, že bude mučen, neleká se smrti. Ne jednotlivci, celé zástupy kněží a biskupů stkví se jako neohrožení hrdinové v knihách dějepisných. Jak velkodušně a nadšeně se choval německý klerus za kulturního boje naproti násilnostem Bismarka! Uchvacující ten příklad pro celý svět vynutil úctu a obdiv u samých nepřátel. — Což netrpěl francouzský klerus za revoluce? Tisíce skonávají pod quillotinou, v žaláři, jiní umírají ve vyhnanství, jiní jsou jako zvěř štváni, očekávající každým okamžikem smrt.

Když se pobraly kleru jeho statky a klerus rád je ztrácel, volá pln údivu Mirabeau, hlavní osnovatel revoluce: „My jsme vzali kněžstvu jeho statky, ale ono zachránilo svou čest“.

Kde dokázali protestanští pastoři hrdinnou mysl, když jim bylo rozkázáno na bezpráví velkých

mlčeti anebo s ženou a dětmi se ubírat do bídy? Luther aspoň byl nejméně tím mužem. Aby leč-
 kterému rozkoš milujícímu knížeti vyšel vstříc a
 jeho přízeň sobě zachoval, zradil raději přirozené
 a božské zákony a plnou moc dával k dvojženství.
 Gustav Wasa, král švédský, nutil biskupy a kněze
 k manželství, jsa přesvědčen, že kněží ženatí
 budou povolnými nástroji a otroky jeho libovůle.
 Klerus neženatý a mravně čistý byl vždy v roz-
 poru s velkými tohoto světa; oni báli se jeho
 svobody a neodvislosti a právě proto také moci
 jeho slova. Proto tedy celibát jest skutečně
 ochranou kněze, on jej zbavuje nebezpečí z ohledu
 na ženu a děti státi se zrádcem svých povinností.
 Celibát jest také

III.

požehnáním světa. Není těmi slovy řečeno příliš
 mnoho? Uvažuj nejprve, co neženatý kněz v roz-
 šířování křesťanství dokáže, a co dokáže ve spo-
 lečnosti křesťanské. A uváživ správně tyto věci
 suď sám!

1. Zdaž není dobrodincem lidstva, kdo vy-
 hledává požehnání světa horlivým a výsledným
 zvěstováním evangelia? Kdo světlo víry ve světě
 šíří a národy pohanské nejen na víru obrací, ale
 také vzdělává? Co nám vypravují o této věci
 dějiny? Byli to ženatí kněží nebo neženatí missi-
 onáři? Protestantští pastoři Francii, Německo,
 Skandinávii, Polsko a Uhry obrátili? Mýtili oni
 lesy, rozšiřovali orbu, obchod, umění a vědy? Jací
 mužové svlažovali půdu celého světa nejen potem,
 ale také svou krví? Protestantští pastoři a staro-
 katoličtí odpadlíci se svými ženuškami a dětičkami?

Kterí mužové dnes v rozšiřování křesťanství jsou nejčinnější a s největším výsledkem pracují? Kdo jsou ti, kteří dnes ještě věncí své úsilí nezřídka smrtí mučnickou? Jsou to ženatí kněží? Co říkají a dosvědčují sami protestanté? Nestydí se zajisté často, když porovnávají missionáře katolické se svými protestantskými a o jejich výsledné práci uvažují? Zdaž neskládají drahocenná vyznání, působivá, úvahy plná protestantští zpravodajové? Vždyť projevil zřejmě pruský major z Wissmanů, že katoličtí missionáři jsou blavnými pilíři vzdělanosti, zatím co angličtí jakož i němečtí protestantští missionáři své dílo si naprosto činí obtížným a v něm sobě překážejí, a pak ty velké vynaložené peníze na protestantské missie vskutku jsou vyhozeny; a Wissman nota bene jest přece protestant! O katolických missionářích s podobnou chválou mluví Emin Pascha, právě tak se vyjádřil proti Mahdimu padlý Gordon. Znamý cestovatel africký Dr. Peters, také protestant, popisuje návštěvu jedné z missionářských katolických stanic v Ugandě; a když rekovnosti a krásným výsledkům činnosti missionářské se podivil, pravil k superiorovi: „Tak často se mluví o nás cestovatelích, o Eminu Paschovi, Stanleyovi a jiných. Co vy zde činíte, jest přece daleko rekovnější a vy to činíte výlučně pro své velké ideály. Vaše jména jsou v Evropě sotva známa; „ctižádost, která jiné pohání, jest Vám neznáma“. „Odměny své čekáme“, odpověděl superior, „po smrti, jestli se tak Pánu zalíbí“. — Protestanté říkají, jak jejich ženatí missionáři, místo aby s nebezpečími uvnitř země prodlévali, v přístavech a na březích mořských zůstávají, kde se pro sebe, ženu a děti příjemně zařizují, zatím co katoličtí missionáři v chudobě

a v strádáních a s nebezpečím života ku předu úsilovně postupují.

Právě tak mluví také sami protestanté, že protestantští misijnáři nejdříve se starají o příjemné obydlí, dříve než na vystavění kostela myslí, zatím co katoličtí misijnáři opačně jednají. Konečně Peters píše, že protestantští misijnáři pracují za dobrou mzdu, aby při své činnosti se dodělali jmění aspoň malého, a jmění to v otčině s rodinou potom strávit mohli, zatím co katoličtí misijnáři žijí chudě, pro sebe ničeho neskládají a v misijnářské činnosti vytrvají.

Kdo pozoruje obojakou činnost těchto pánů, jak totiž ji tito dvojctihodní pánové protestantští provozují, ten si právě velký obraz neučiní o ideále protestantských duchovních domů, a jest-li nicméně o něm slyší, musí se tak přesvědčiti, že to pouze ten mluvit může, který jiným úmyslně chce sypati do očí písek. Aspoň horlivostí ženatých protestantských pastorů svět ještě málo došel požehnání a nejméně o něm dovedou vypravovati protestantští věřící.

2. Snad jest požehnání, které páni pastoři následkem svého manželského štěstí křesťanské společnosti dávají, tak velké, že neženaté kněžstvo katolické musí zbraně skládati a před nimi se dáti na útěk? Kdo přispívá více k rozšiřování mravnosti, k útěše trpících a k úlevě chudiny: ženatý pastor nebo čistý katolický kněz?

Jest zajisté mravní zákon, který zástupce náboženství Kristova má znáti, zákon, který žádá mnohé oběti a zmužilé ovládání sebe. Kazatel musí důrazně klásti věřícím na srdce povinnost odříkání se, sebezapírání, umrtvování, čistoty, nemá-li se ho týkati výčitka, že jest němým psem.

Kde chcete nyní nalézati více učenosti a volné poslušnosti: u pastora, který, jakmile mohl, oběma nohama do manželství skočil, nebo u katolického kněze, který může říci: „Přináším také oběť, já žiji v odříkání?“

Pastor, který káže, ale musí při tom říci: řiďte se více mými slovy než mým příkladem; nebo kněz katolický, který svá slova doporučuje příkladem svým i životem? Známa jest prűpověď: Slova zní, příklady hřmí. Kdo více působí na muže, který se neoženil, nebo se vůbec oženiti nemůž, o hříšné styky se staral nebo vykřičené domy navštěvoval, a nyní od bývalých neřestí upouští, kdo, pravíme, na muže tohoto více působí: protestantský pastor, který v požitku manželství žije, nebo kněz katolický, který nejen zdrželivost hlásal, ale ji také zachoval?

Zdaž pastorovi jmenovaní lidé na jeho napomenutí neodpoví: pane pastore, postarejte se mně o manželství, jaké máte, pak budu také čistým.

Sytý může sotva mluvití hladovým o postech. Myslíte, že se nadchnou pro zdrželivost farním domem protestantským lidé obojího pohlaví, kteří nemohou ještě vstoupiti v stav manželský? — Mezi protestanty se velice cení diakonissky. Jsou tyto ošetřovatelky nemocných našim milosrdným sestrám v něčem podobny? Zdaž nestěžují si protestanté a zvláště pastoři, že tyto diakonissky tak rády při nejbližší příležitosti utíkají a vcházejí do přístavu manželského? — K pastorům teprv nedávno měla jedna protestantská paní vážnou a kárající řeč asi tohoto smyslu: „Jak můžete to míti za zlé diakonisskám, že ony manželství vyhledávají, když jim manželství jako nejvyšší a stav svobodný méně

cenný líčíte? Jak můžete to očekávati a žádati od chudých diakonissek, čeho sami nečiníte?“

Kde jsou Ježíšovi pastoři, aby jim příkladem sv. Pavla posvítili?

Ale kdyby katolický kněz se mohl ženiti, bylo by o mnohé škandály méně! Ano, zajisté. Co z toho následuje? Že se má příkaz bezženství zrušiti? Kdyby žádného vína nebylo, nebylo by millionů opilců! Měla by proto býti réva ze země vyhlazena? Není dosti manželských rozvodů při stávajícím manželství? Má se proto manželství zrušiti a zavésti spolek paní? Není dosti mladých lidí, kteří, ač manželství stále na očích mají, nečistý život žijí? Nejsou také škandály v protestantských farních budovách? Jest tím celibát vinen, jestli špatní kněží nějaký škandál učiní? Nejsou tím sami vinni? Zdaž se nemohli po mnohých létech vyzkoušeti, když jim vážně a upřímně byla vykládána přísnost a obtížnost této oběti?

Jestli však kněz, nehledě na vážnost, stal se zrádcem své povinnosti, nese on sám úplně a zcela zodpovědnost. Protestanté a starokatolíci jsou nejméně oprávněni škandály katolických kněží vynášeti; oni mohou býti velice povděční, jestli jen opravdu mnohé jsou. Neboť nejprve děkují protestanté a starokatolíci za svůj původ a svou existenci nečistým kněžím katolickým. Ani protestantismus ani starokatolicismus nebyl by v život uveden, kdyby nečistí kněží svým odpadnutím nedali příklad jiným k odpadnutí. Za druhé jsou právě nezdrželiví kněží doplňovacím okresem, z něhož protestanté jakož i starokatolíci své nováčky dostávají a jimi vojenský svůj stav doplňují.

Jestli tedy církvi katolické se strany prote-

stantské se vytýká, že příkazem celibátu kněžského snižuje se manželství, jest právě opak pravdou.

Katolické náboženství učí a hlásá, že manželství jest jedna ze svatých svátostí, zatím co protestanté manželství ráz svátosti upírají.

Tedy se nyní osměluji tázati: Odkud to, že zvlášt od protestantských a starokatolických pastorů na bezženství katolického kněžstva se tak prudce vyjíždí? Jistý lidový spisovatel dává odpověď: To se děje ze závisti. Pastor obtížený paní závidí kněžstvu katolickému jeho svobodu a přeje si ve své zlosti na záda mu vložiti obtíže spojené s manželstvím. — Namítá se však, že jen ženatý kněz může své věřící poučovati, je-li sám otcem rodiny. Může jen provdaná učitelka, která častěji za svého života se dostane do šestinedělí, nejlépe děti vychovávati? Nemůže lékař řádně tyfus vyléčiti, jestliže ho sám neprodělá a zlámaninu napravovati, jestliže sám již zlámaninu nepřetrpěl? Advokát nemůže obhajovati řemeslníky, obchodníky, jestli sám všechny obchody a řemesla neprodělal? Opravdu, jak kolossálně mnozí protivníci náboženství našeho jsou směšnými.

Jestli nyní nějaký pastor protestantskou faru vynáší na útraty katolického celibátu, nutno to přičísti jeho nerozumu anebo jeho drzosti, se kterou si počíná, an dobře počítá na prostnost katolíků jakož i protestantů, kteří doposud neměli příležitosti blíže si prohlédnouti fary protestantské. Komu pohledu tohoto bylo poskytnuto, shledá ihned pravdivými slova básníkova: Pás a závoj láme zbožnou víru.

Sv. Františka Saleského navštívila jednoho dne jistá protestantská paní a uváděla proti celibátu všestranné námitky a obtíže. Zbožný biskup po-

slouchal ji delší dobu zcela klidně. Konečně pravil s úsměvem: „Myslíte, milá paní, že tak dlouho bych vám klidně naslouchal a vám tolik času mohl věnovati, kdybych měl ženu a děti?“ Slova tato přivedla paní k rozumu.

Kněz má býti těшитelem trpících a nemocných. Jakých radostí den ode dne paní pastorová zažije a s jakým upřímným přivítáním pana pastora přijímá, jestliže si z chudých domků všelicos ve svých šatech s sebou přináší, nebo jestliže se obává, že muž morovinu, nákazu do domu k ženě a dětem zavleče? Jest známo, jak často jmenovaný kněz Damian se vydal na ostrov Molokay a tam malomocné v jejich žalostných bolestech těšil a jejich duše získal Kristu. Rok se pohyboval mezi těmito ubohými, až sám zasažen nákazou, jako oběť lásky před několika lety zemřel. A mnozí jiní missionáři katoličtí malomocnými se obírali. Kolik protestantských a starokatolických pastorů příkladu jich následovalo a také se odebralo se ženou a dětmi, aby se věnovali malomocným? Ó, to se nesmí od těchto ženatých pánů očekávati, oni si zvolili povolání pohodlnější a méně nebezpečné.

Bezženství kněžské jest také dobrodiním pro chudé. To z trojího důvodu. Nejprve se může svobodný kněz více věnovati chudým a také to činí. Chudí jsou jeho rodinou. Ženatý kněz musí se o ženu a děti starati, proto mu mnoho nezůstává i při nejlepší vůli pro chudé, často téměř ničeho pro tyto ubožáky. On to také činiti nesmí, sice by se dostal s milostivou paní do křížku. Nedávno založil jistý kanovník z Vídně se svou neprovdanou sestrou ze svého dědictví opatrovací ústav pro chudé děti ve své domovské obci. Mohli by to učiniti, kdyby oba měli rodiny?

Nepřemožitelná sláva katolického kleru to jest, která nesčíslné pomníky milosrdenství zakládá a tak se stále otcem chudiny ukazuje. Kolik jich protestantští pastoři již zřídili? Ovšem, Luther se svými přívrženci nesčíslné zbořil.

Němečtí pastoři ale nemají — namítá se — tak mnohé a bohaté prebendy, jaké jsou na straně katolické. Ovšem! Ale proč jste chybovali? V protestantském Německu byly dříve církevní statky o mnoho větší. Původci protestantismu je však knížatům a vládcům zaprodali, aby tito jejich bludu pomohli na nohy. Němečtí páni nemohli by pobratí bohaté církevní statky, kdyby nebyl protestantismus vletěl tak šíleně do bludu. To jest vyznání Fridricha II. pruského. Jak mnoho dětí chudých rodičů mohlo se jen podporou kněžstva a klášterů vzdělávati a děkuje jim za své pozdější, vynikající postavení. Bohužel katolický kněžský stav zakouší za to nezřídka černého nevědku.

Jak často si odchoval katolický klerus jedovatého hada na srdci v chudých žebrařích študentech, které nezištně a obětavě živil, šatil a vzdělával. Jsou dnes mužové, kteří jen velkodušnou podporou kněze a kláštera se povznesli, při tom však jsou jedovatými nepřáteli náboženství katolického.

Kdo vděčnosti chce se zbaviti, tomu lháře drzé čelo nechybí, praví německý básník. Bezženství kněze jest také dobrodiním pro chudé, že oni mají menší počet spoluuchazečů o nějaké lepší místo společenské. Ženatí knězi musí počítati s přítěžkem svých synů a dcer. Děti jejich nemohly by se snížití zajisté pod stav svých rodičů, nýbrž podobného neb vyššího společenského postavení se dodělati. Již nyní jsou vyhlídky dodělati

se nějakého výhodného společenského postavení neutěšené a pro děti chudých rodičů bolestné, ale jaký by to pohled byl, kdyby ještě 100.000 dětí v zoufalém konkurenčním boji nastoupiti mohlo, aby lepší postavení uchvátilo?

Konečně bezženství kněžské jest ještě dobrodiním pro chudé, poněvadž dosud prebendy a statky kněžské také nejchudším jsou přístupny. Nejsou na stolcích biskupských v Rakousku mužové, kteří vůbec z prostého často i chudého rodu pocházejí? Kdyby je měli ženatí kněží a biskupové, pak by se ucházeli také o bohatá a vysoká místa jejich synové anebo jejich zetové a také vysocí páni by jimi nepohrdli, aby své příbuzné zaopatřili. Proto se jenom přičiňte, aby zavedením celibátu chudým přístup uzavřen zůstal k těmto úřadům a důstojnostem! Důkazem nám jest Anglie, kde protestantští duchovní ještě bohatě jsou nadáni. Kdo však užívá těchto vysokých míst? Chudí zcela ne. Synové a zetové těchto bohatých duchovních a jiní přední pánové. Proto velmi nemoudře jedná sociální demokracie, že ona tak nepřátelsky se chová vůči statkům církevním. Vždyť i syn nějakého sociálního demokrata může se státi arcibiskupem olomouckým s tou ovšem výhradou, že jej otec lépe vychová, než jest vychován sám.

Kdyby byli rozumnými, místo štvání proti statkům církevním agitovali by, aby bohatí židé nové církevní statky zařídili a dobře je nadali. Tak by bylo dobře postaráno také o chudé děti sociálních demokratů, neboť dokud ještě na společné dělení nedošlo, ještě lze doufati, že Rotschild, Adler, Singer a jiní sociální demokraty adoptují. Aby se mně ale proto, co jsem napsal, nějaká osobní zjištnost nepodkládala, pravím, že se nebudu

ucházeti ani o nějakou existující již prebendu, ani o nějakou od těchto pánů založenou.

Kdo po všem tom neuznává, že celibát katolického kněžstva jest nezměrným požehnáním, ten dokazuje, že nejen mnoho, ale příliš mnoho jest jednostranným. Jest to však přirozené, neboť mu to rozkazuje jen nenávist oproti katolickému náboženství a tupení čistých kněží. Budeš-li, křesťanský čtenáři, o slovech těchto uvažovati, chceš ještě za pravdu dávatí těm, kteří církev katolickou proto haní, poněvadž ona své kněze k bezženství zavazuje?

Či ztrácí tento příkaz na ceně, jestli nevěrným kněžím byl dán, kteří k zármutku náboženství a pro pohoršení věřících ho urážejí? Nenech se zviklati takovými příklady špatnými. Popatř na nesčíslné zástupy čistých kněží, kteří bez úhony stav svůj zastávají a věrně působí ku spáse duší a ku blahu lidí až do smrti.

Roku 1835 stáli v Auch(ách) ve Francii dva domy v plameněch. Z jednoho z nich zaznívalo žalné volání: Zachraňte nás! zachraňte nás! Lidé slyšeli zcela zřetelný hlas matky: zachraňte mé dítě! Arcibiskup byl požáru přítomen. Spolu pracoval s přítomnými hasiči a diváky povzbuzoval. 50 lousdorů sliboval tomu, kdo matku a dítě zachrání. Více lidí na ta slova ze zástupu vyrazilo proti plamenům, ale brzo se vracelo zpět. Ještě hlasitěji opakoval arcibiskup svou přípověď. Nikdo však se neodvažoval pokusiti se o záchranu nešťastných. Tu namočil tento dobrý pastýř prostěradlo do vědra, ovinul si ho kolem sebe a vystupoval na žebřík. Množství s údivem padlo na kolena a upřelo zrak na odvážného pastýře, kterému podařilo se uchopiti okno hořící. Brzo se v okně

objevila skupina. Byl to arcibiskup, paní a dítě. Záchrana byla šťastně dokonána. Vysílený arcibiskup odhodil polospálené prostěradlo ze svých ramen a děkoval Bohu na kolenou za zdařilou záchranu. Potom povstal a pravil k chudé matce, ohněm přivedené na mizinu: „Připověděl jsem 50 louisdorů tomu, kdo vás zachrání; vydělal jsem je, vám je daruji.“

Protestant Herdet v jedné krásné básni vypravuje, jak při ztroskotání korábu vyzvaný kněz, aby se zachránil, vybídnutí odepřel, na lodi zůstal, poskytuje nemocným a umírajícím poslední útěchu a pak s nimi zahynul smrtí hrdinnou, stav se obětí svého kněžského povolání.

Básník přidává k tomu slova: Kdo větším byl, onen Kato, který v bolestech si rány rozdíral, nebo tento kněz, který zůstav věren povinností svého stavu v moři utonul?

Zůstává tedy pravdou: Celibát jest chloubou církve, jest ochranou kněžstva, jest požehnáním lidstva.

SJEZD - - -

- - katolíků českoslovanských

koná se

- v Hradci Králové -

ve dnech 24. a 25. srpna b. r.

V neděli dne 24. srpna dopoledne manifestační průvod katolických jednot ku svěcení obnovených věží katedrálních.

Odpoledne valná schůze diecévního bradeckého sdružení katolických jednot a valná schůze delegatek ženských spolků z celého království českého.

O půl 4. hodině zahájení sjezdu a pak řeči poslance Dra Hrubana a redaktora Myslivce.

V pondělí dne 25. srpna dopoledne řeči redaktora Šamalíka a ndp. biskupa Edvarda Jana N. Brynycha.

Odpoledne řeči sl. učitelky Rozsypalové a Dra. Horského. Po sjezdě porada delegátů o ustavení společné generalní rady pro katolíky v království českém.

Vstup do všech schůzí bezplatný a nocleh nemajetným bude zaopatřen bezplatně.

Dějte se již dnes úřady ku důstojnému obeslání sjezdu ze všech diecézí. Zdař Bůh!

*Pro každou domácnost a výbavy pro nevěsty
nejvýhodnější koupě rukodílného lněného, vlněného,
bavlněného a damaškového zboží u ryze českého
svépomocného podniku*

„Vzájemnost“

**tkalcovské výrobní společenstvo
v Hronově nad Metují**

(na pomezí Kladském),

které vyrábí a levně dodává zejména: kanafasy, sypkoviny, grádle různých vzorů, brogaty, plátna všeho druhu, prostěradla ve vší šířce, látky na slamníky, atlassateny, grisety, oxfordy, kapesníky, šátky na hlavu, plátno na dělnické prádlo, stolní příbory, běhouny, desertky, servitky, dále skvostné salonní zlacené garnitury, pokrývky na stůl, postele a prádelníky. Látky vlněné všeho druhu na kleriky, na dámské a mužské šaty, dále velmi trvanlivé látky na obleky pro chlapce; zástěry, ručníky běžné, frotirové, přírodní Kneippovské, národně vyšíváné, sefíry, šotyše, grisety, utírky režné i prachovky, látky na záclony, deky, širtinky, podklady a j. do oboru toho spadající zboží. — Zařízení prádla do ústavů, hostinců a kaváren. — Výbavy úplné pro nevěsty. Předtisknutí a vyšívání na prádlo, jídelní náčiní, monogramů a různých hesel vyřizováno jest co nejdříve a dle přání ct. zákazníků.

Obsluha co nejsolidnější a rychlá. Mnoho pochvalných uznání. Vzorčky a cenník zasílá se zdarma a franko.

 Pro naše křest. soc. spolky povolujeme zvláštní výhody!